Humanist

32-11
Tweewekelijkse uitgave van
het Humanistisch Verbond
Postbus 114, Utrecht
Tel. (030) 31 81 45
1 juni 1977

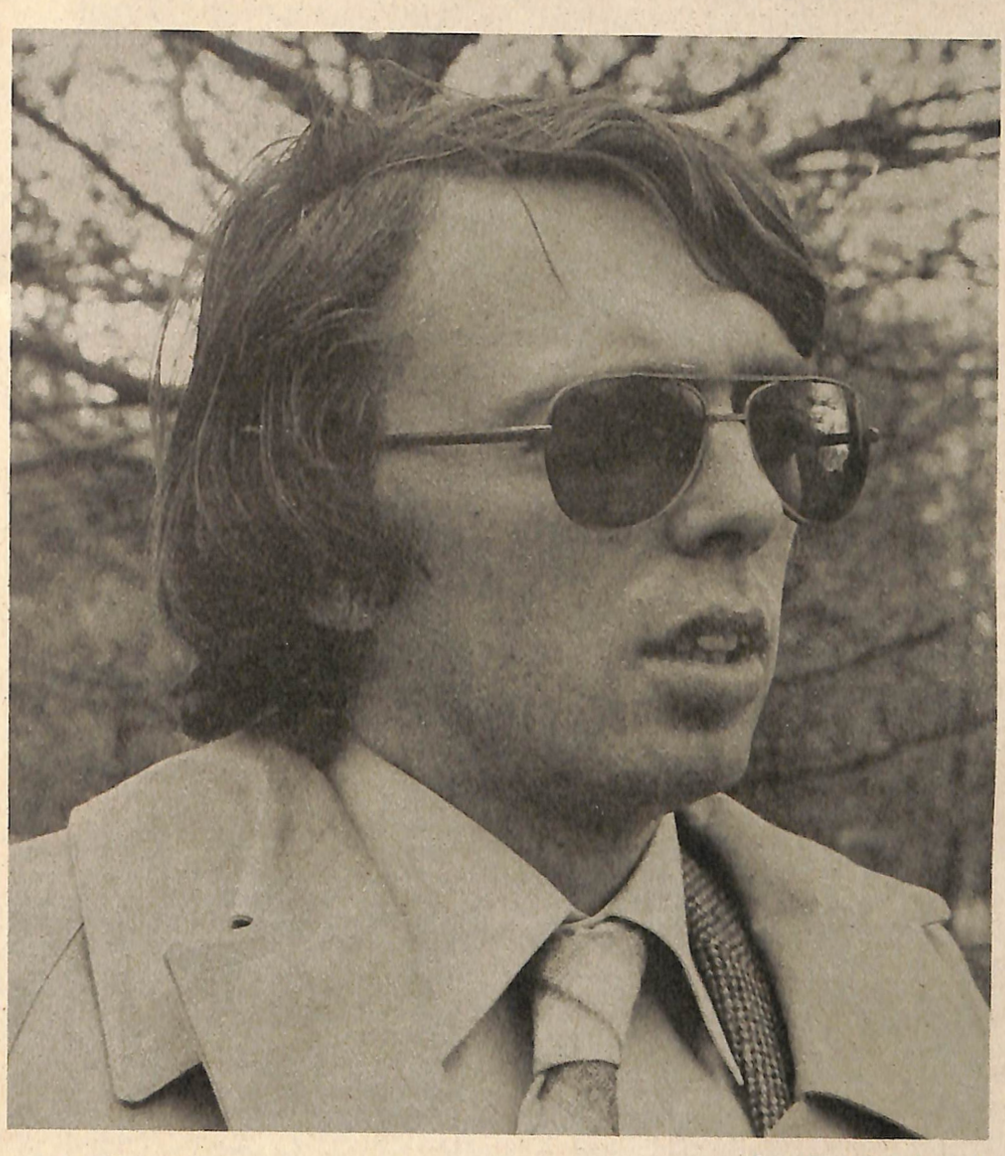

(foto Piet Brinkman)

Bij acclamatie werd op het Congres tot nieuwe voorzitter benoemd de in Vianen woonachtige drs. R. A. P. Tielman, voor velen gewoon Rob. Met zijn 30 jaren is hij de jongste voorzitter die het HV ooit gekend heeft. Een voorteken voor de ontwikkeling van het ledenbestand?
Hij is als wetenschappelijk medewerker verbonden aan het sociologisch instituut te Utrecht, en hoopt binnenkort te promoveren op een proefschrift over de geschiedenis van het COC.

In deze Humanist

- De toespraak van onze nieuwe voorzitter kunt u in zijn geheel lezen op pag. 4 en 5
- Op het zilveren jubileum van onze Vlaamse zusterorganisatie werden opmerkelijke uitspraken gedaan door sommige sprekers. Een verslag staat op pag. 3
- Congresfoto's, o.a. van drie generaties voorzitters, van Nel Oosthout's optreden, nieuwe bestuursleden etc. zijn verspreid in dit Congresnummer te vinden. Ze zijn gemaakt door Roelof Kaufmann, voor zover niet anders is vermeld.
- De motie omtrent kernenergie is volledig opgenomen. Zie pag. 6

Zendtijd-diskriminatie

Zondagavond 15 mei werden in een televisie-uitzending van het Hum. Verbond enkele problemen rond de „milde dood" op een originele wijze aan de orde gesteld.
Dat gebeurde n.l. door middel van een gespeelde documentaire over een ongeneeslijk-zieke jongeman, Harry, die aan de verpleegster vraagt, zijn lijdensweg te bekorten.
Samen met de Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie was deze slechts 35 minuten durende film voorbereid. Een zeer goed, indringend verhaal, door amateurs zó overtuigend en levensecht gespeeld, als beroepsacteurs met voorgeschreven tekst vermoedelijk niet zouden hebben gekund.

Dergelijke programma's moest het HV wat méér geven, hoorde ik van diverse kanten. Helaas, dat kán niet.
Met dit ene korte filmpje heeft het HV zijn hele TV-zendtijd van een maand in één keer opgesoupeerd.

Het Congres van het HV te Zwolle 14/15 mei heeft in een motie zijn ernstige teleurstelling uitgesproken over de ongelijke verdeling van zendtijd tussen kerken en het Humanistisch Verbond. Gesteld werd dat de overheid onvoldoende is tegemoetgekomen aan het verlangen van de humanisten, om aan deze ongelijke verdeling een einde te maken.
De gezamenlijke kerken hebben 15 maal zoveel radio- en 20 maal meer TV-zendtijd als het HV. Daarbij is nog geen rekening gehouden met kerkelijke uitzendingen, die door K.R.O., N.C.R.V. en E.O. in hun programma's worden gegeven.
De motie is ter kennis gebracht van regering en Staten-Generaal. Het Hoofdbestuur heeft de opdracht aanvaard, „alles in het werk te stellen om deze zendtijdverdeling rechtvaardig te doen zijn".

Laten we hopen, dat deze motie enig effect sorteert. Tenslotte is bijna de helft van het Nederlandse volk onkerkelijk, al noemen die zich lang niet allen humanist. En zij die zich wèl zo noemen, zijn lang niet allen lid van het Humanistisch Verbond. Misschien ligt daarin wel een belangrijke oorzaak van de enorme diskriminatie, die niet alleen op het gebied van de zendtijdverdeling zichtbaar is: vele geestverwanten-humanisten zijn niet aangesloten bij het Verbond. Het HV werkt wel *vóór hén*, maar *zij* werken te weinig *voor óns*.

Het HV kan daardoor niet die vuist maken, die soms zo hard nodig is bij het streven naar een samenleving, waarin vrijheid en rechtvaardigheid voor alle levensovertuigingen gelijkelijk zijn gerealiseerd.

Aart Weiland

Hoofdbestuur

In de vergadering van 6 mei werd er teruggekeken op de viering van het vijfentwintigjarig bestaan van het Belgisch Humanistisch Verbond op 23 april te Antwerpen. Er waren 34 Nederlanders; zij die er waren uit de kring van het hoofdbestuur en adviseurs, waren allen vol lof over de plezierige en tevens waardige wijze waarop alles verliep. Een openbaring voor ons Nederlanders was de rechtstreekse wijze waarop het Stadsbestuur van Antwerpen liet blijken allerlei aanspraken van het H.V. billijk en juist te vinden. Wij zijn in dit opzicht meer gewend aan meestal erg wollige taal.
In België is per 1 mei de heer R. Dille afgetreden als voorzitter, en heeft W. Matthijs deze functie overgenomen. Wij verheugen ons in goede contacten, ook reeds met de heer Matthijs die al vice voorzitter was. Matthijs is inspecteur van het moraalonderwijs (buitenkerkelijk) in een deel van Vlaams België.
Mevrouw Schoutsen stond op de lijst voor de Gemeenteraad van Amsterdam, voor D'66. Zij is nu aan de beurt om in die raad te stappen. Het zal haar veel extra werk bezorgen, maar vooralsnog meent zij haar Verbondswerk normaal te kunnen blijven doen. Dat willen wij dan ook eveneens met haar proberen, want openbare arbeid is belangrijk en wij wensen haar dus vruchtbare arbeid toe. Maar aan het einde van het jaar moet toch vastgesteld worden of de volle Verbondsbaan mogelijk blijft, want ook hierin gaat het om zeer belangrijk werk.

We waren wel even geschrokken toen er een nieuw en uitvoerig congresstuk uit Groningen kwam, ingediend namens een aantal gemeenschappen. Het ging over al eerder ingediende voorstellen tot statutenwijziging. Maar die eerdere voorstellen stoelden nog op nog niet aan nieuwe wetgeving aangepaste statuten van het Verbond, terwijl het hoofdbestuur zelf juist voorstellen had gedaan voor de verplichte aanpassing aan de nieuwe wet. Het nieuwe stuk uit de gemeenschappen stelt zich nu eveneens op basis van de nieuwe wet. Dat lijkt prachtig, maar het nieuwe stuk kan niet meer ter kennis van de afgevaardigden gebracht worden; om praktische redenen niet, en statutair mag het niet meer op deze korte termijn. Wij gaan het congres nu voorstellen om de wezenlijke punten uit de voorstellen van de gemeenschappen te behandelen op basis van de oude statuten en de aanpassing aan de nieuwe wetgeving dan maar uit te stellen tot 1979. Alleen zo weten we op het congres waarschijnlijk het beste waar we het over hebben en in welk artikel het te vinden is. De wetsaanpassing in 1979 moet dan een niet al te moeilijke zaak meer zijn, want het is dan een formele zaak waar door hoofdbestuur en gemeenschappen al het nodige voorwerk aan gedaan is.

Het H.O.I. was op bezoek bij het hoofdbestuur, en allerlei lopende punten werden toegelicht. Dat waren er natuurlijk nog al wat nu dit Humanistisch Opleidings Instituut een gesubsidieerde school is geworden. Eén ervan is de bestuurssamenstelling. Het wordt waarschijnlijk een klein bestuur dat wordt bijgestaan door een ruim aantal adviseurs. Dit laatste ligt voor de hand omdat er nogal wat werkvelden zijn waarvoor het H.O.I. opleidt, en omdat de functionarissen uit die werkvelden de kneepjes ervan vaak het beste kennen. Het bestuur klein houdend, blijft het toch nog een hanteerbaar gezelschap.

A. J. W.

Het is geen leven zonder dood

De lezing die Piet Spigt zondagmorgen 15 mei in Zwolle heeft gehouden, en die de week daarop eveneens op zondagmorgen per radio werd uitgezonden, is in druk verkrijgbaar.
Prijs *f* 2,– door storting op giro 58 ten name van Humanistische pers, Utrecht.

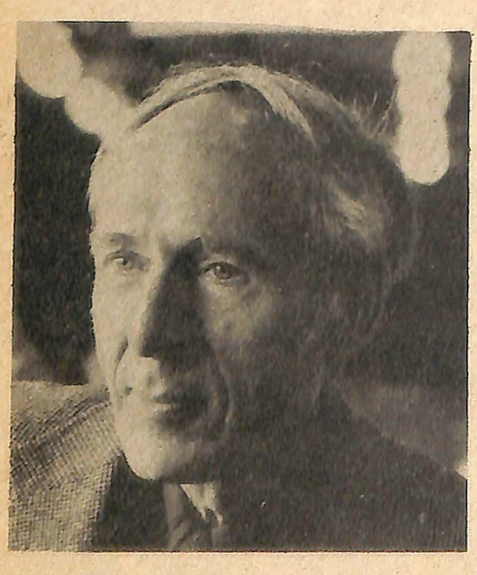

Aart Weiland, de opvolger van Jetske Mijs als redakteur van Humanist, zal deze taak voorlopig tot het einde van 1977 uitoefenen. Hij heeft in zijn 56-jarig bestaan wel veel wereld- en levenservaring opgedaan in binnen- en buitenland, maar nauwelijks enige journalistieke kennis verworven. Hij heeft ter verkrijging daarvan nu echter alle tijd, sinds zijn vervroegde pensionering als studie-adviseur in de faculteit sociale wetenschappen van de Leidse universiteit. Daarom willen Hoofdbestuur en hij het een poosje met elkaar proberen. De afgelopen drie jaar was hij bestuurslid van de gemeenschap Leiden en redakteur van Humanistische Stemmen, het mededelingenblaadje van deze gemeenschap.

Direkteur

Het orgel

U dacht natuurlijk, dat we al weg waren, na mijn klaaglied van de vorige keer over de vakantie-voorbereidingen. Als u dit leest, is dat ook zo. Dan hopen we ergens in het Loire-gebied voor de tent te zitten, liefst minder warm ingepakt, dan terwijl ik dit stukje zit te schrijven, met de verwarming nog volop aan.
De voorbereidingen zijn op dit moment nog lang niet op z'n ergst. We kunnen nog aantrekken wat we willen en nog overal vrij lopen. Dit week-end was het hoofdstuk huisdieren aan de orde. De eerste veertien dagen van onze vakantie komen mijn twee tantes in ons huis, om de drie poezen en de schildpad aangenaam bezig te houden en dit week-end logeerden ze bij ons, om alvast te wennen aan de uitgebreide gebruiksaanwijzingen.
Intussen hadden we wel even tijd voor een uitstapje en daartoe had ik de blik laten vallen op Volendam, Marken en Edam. Voor de tantes was het een soort bedevaart, want hun moeder, mijn grootmoeder dus, was in Volendam geboren. Marken kenden ze niet, maar in Edam hadden ze als kind vaak gelogeerd. Het succes van deze tocht was dus bij voorbaat verzekerd. We betraden het geboortehuis van mijn grootmoeder, dat nu een souvenirwinkel is. „Van God komt 't al" staat er nog op de deur, net als in grootmoeders tijd. 't Zou natuurlijk enig geweest zijn, om er wat te kopen, maar verder dan een paar ansichtkaarten kwamen we niet. 'k Zie het gezicht van m'n kinderen al, als ik zo'n monsterlijk souvenir ergens hier in huis had, omdat nou toevallig mijn grootmoeder in dat huis geboren was.
Op Marken was het vrij rustig. Het echte toeristenseizoen was nog niet begonnen en bovendien was het nogal koud. De echte onvervalste Sijtje Boes troonde nog steeds tussen haar souvenirs en een aardige helpster van haar, ook in Marker gewaad, had zelfs tijd voor een praatje met ons over vroeger, toen de mensen nog arm waren en alles zoveel gemoedelijker en gezelliger was. 't Klonk wat vreemd te midden van die zeer lucratieve souvenirbusiness.
In de buurt van de kerk was het doodstil. We liepen langs tuinen met prachtige bloeiende bomen en langs nauwe slopjes, waar nog steeds mensen wonen in piepkleine huisjes. Uit de kerk kwam orgelmuziek. 'Hoor eens, wat mooi', zei een van de tantes, „dat is Bach." Het klonk prachtig door die stille buurt, terwijl de zon over de huisjes en in de straatjes scheen. We gingen de kerk in, waar een Marker vrouw, blijkbaar de kosteres, bij de ingang stond. „Wat een mooie muziek," zei mijn tante tegen haar, maar de kosteres deelde onze bewondering niet. „Hij speelt veel te hard," zei ze, „dat wil ik eigenlijk niet hebben. En van dit soort muziek hou ik al helemaal niet. Als-ie nou liederen van Johannes de Heer speelde, dàt is wel mooi, maar deze jongen moet het nog leren. Daarom laat ik hem maar gaan, maar als ik er genoeg van heb, kan hij niet verder." „Waarom niet?" vroegen we verbaasd. „Nou", zei ze, „Dan haal ik de handle over en dan heeft-ie geen stroom meer." Boven speelde de leerling-organist lustig voort, niet wetend welk lot hem beschoren was, als de kosteres genoeg had van Bach.
Buiten, terwijl we wegliepen, volgden ons nog lang de tonen van het orgel over de weggetjes. Het was zo ongelooflijk vredig. „Daar kan nou één enkele handle een eind aan maken," zei m'n tante. We vonden het alle drie een lugubere gedachte.

Ans Spigt

Belgisch Humanistisch Verbond vierde 25-jarig bestaan

Op 23 april jl. vierden onze zuiderburen feest in Antwerpen vanwege het 25-jarig jubileum van hun Humanistisch Verbond, tegelijk met de verjaardagen van enige verwante humanistische organisaties. Het werd een groots en gevarieerd feest, dat duurde van 's-morgens 11 uur tot 2 uur in de nacht.
Het begon met een ontvangst door het gemeentebestuur op het luisterrijke stadhuis van Antwerpen. Eén der schepenen hield een felicitatie-speech, waarbij hij zich persoonlijk zonder aarzelen presenteerde als een lid van het HV, voortgekomen uit de Humanistische Jongerengroep.
De middag werd gevuld met een „Academische zitting", waar een viertal sprekers een overvolle zaal met ongeveer driehonderdvijftig mensen boeiden met hun vertogen. Enkele punten daaruit worden hieronder weergegeven. Direkt daarop volgde een gezellige receptie, waar veel onderling kontakt tot zijn recht kon komen.
Na een gezamenlijke maaltijd volgde een avond met een kultureel programma, die na tien uur overging in een bal, waar enthousiast werd gedanst. Ruim dertig Nederlandse humanisten, waaronder een aantal HB-leden en funktionarissen, woonden de viering van deze verjaardag bij.

De vrijzinnigen, zoals de humanisten in Vlaanderen gewoonlijk aangeduid worden, voelen zich nog altijd gediskrimineerd. Gelijkberechtiging van de levensbeschouwelijke gemeenschappen blijft dan ook het eerste programmapunt in het memorandum, dat voorzitter Robert Dille aan formateur Tindemans voorlegde.

In „Het Vrije Woord", maandblad van het humanistisch vrijzinnig vormingswerk, wijdde de redaktie uitvoerig aandacht aan de lezingen, die op de herdenkingsbijeenkomst in het Romi Goldmuntz Centrum te Antwerpen werden gehouden. Een korte samenvatting van de belangrijkste punten voor nederlandse geestverwanten volgt hieronder.

Congres-voorzitter H. Corijn legde vooral nadruk op de georganiseerde vrijzinnigheid, die thans een maatschappelijk FEIT is geworden. Zij is werkzaam in de levensbeschouwelijke sfeer, maar daarnaast ook op maatschappelijk, humanitair en opvoedkundig terrein.
„Het HV is voor waar pluralisme, in de zin van sámen leven, sámen denken vanuit verschillende levensovertuigingen. Zij verwerpt het leven náást of zelfs tegen elkaar, kortom het is tegen alle vormen van verzuiling".
Voorts zette hij zich af tegen de katholieken en hun angstvallige bezorgheid voor het verlies van, naar hun mening, belangrijke geestelijke waarden.

Wij, goddelozen . . .

Corijn: „Wij de goddelozen, slaan ons niet trots op de borst; maar wij wensen ons ook niet te vernederen. Wat wij willen is: het recht om (. . .) geëerbiedigd niet te geloven. En wij zouden gaarne zien dat als er gesproken wordt over „eerbied" voor andersdenkenden, wij ons rechtmatig deel daarvan ontvangen".

E. Scholliers sprak aan de hand van twee onthutsende (zoals hij zei) boeken over de snelle veranderingen in de laatste tien jaar van optimisme naar pessimisme: „Het jaar 2000" van H. Kahn in 1967, en vijf jaar later „De Grenzen van de Groei" van Dennis Meadows. In die tweede, ontnuchterende fase gingen allerlei illusies op politiek, sociaal en cultureel vlak verloren. De slagzin: door welvaart naar welZIJN ging niet langer op.
De reacties waren velerlei: van pseudoreligies tot revoluties – en vandaar weer naar het andere uiterste: de extreemrechtse, fascistische dreiging. Het humanistisch alternatief, dat Scholliers zijn gehoor aanbood, was het inzicht verkondigen, dat „het goede" niet gelijk is aan „het bezit van goederen". De sociale ongelijkheid is de te overwinnen hinderpaal. Het HV dient geen energie meer te steken in een oubollig anti-klerikalisme; er zijn grotere gevaren.

Mr. Max Rood, de derde spreker op de Belgische jubileum-samenkomst, zag het gevaar van de christelijke kerk nog wel degelijk. Hij sprak over het thema: „Humanisme en het dwingen der nieuwste christenen". De huidige confessionelen verzetten zich op onverdraagzame wijze tegen liberalisering en humanisering van het menselijk leven.
„Het zijn dwingers die hun mening en hun normenpatroon aan álle andere mensen in onze samenleving willen opdringen. Zij willen abortus blijven verbieden, euthanasie gelijkstellen met moord en de vrijheid om films te zien aan banden leggen zodra een bloot lichaam wordt getoond".
De wetgeving van geen enkel land mag een verlengstuk zijn der christelijke leerstellingen. Verdraagzaamheid jegens een minderheid om naar hún ethiek te leven is noodzakelijk — ongeacht of die minderheid christelijk of humanistisch is.

De slottoespraak van R. Dille, voorzitter van het belgische HV, richtte zich op de toekomst van België. Het HV zal zich niet afzijdig houden bij het opstellen van een regeringsprogramma nopens het beleid voor de komende jaren: de verantwoordelijke politici worden ingelicht omtrent onze fundamentele eisen, uitgaande van onze beginselverklaring.
„Ons accent ligt daarbij op twee zaken: de bezorgheid om het menselijk **welzijn** en de zorg voor het realiseren van een **waarachtig pluralisme**".

J. de L. en A. W.

Nieuwe H.B.-leden

◀

Dr. R. F. W. Diekstra, klinisch psycholoog, is 30 jaar oud en verbonden aan de Universiteit in zijn woonplaats Nijmegen als wetenschappelijk hoofdmedewerker.

▶

Mr. B. Olivier, jurist te Leiderdorp, is werkzaam op het Ministerie van Onderwijs, waar hij het sekretariaat vervult van de kommissie WUB (= Wet Universitaire Bestuurshervorming). Leeftijd 30 jaar.

In het volgende nummer zal het nieuwe HB-lid mevrouw Blom uit Rotterdam aan u worden voorgesteld.

Sluitingsrede Drs. R. A. Humanistisch Verbond,

Dr. H. Bonger overhandigt de van Praag-prijs aan mevrouw dr. Annie Romein-Verschoor op zaterdag 14 mei te Zwolle.

Uit de toespraak van Bonger een enkel citaat: „Mevrouw Romein, welkom op het congres van het H.V. De jury – dat zijn Thoenes, Spigt en ik — die u heeft voorgedragen voor de van Praag-prijs, vindt het vererend, dat u de prijs hebt willen aanvaarden en is verheugd, dat u die prijs zelf in ontvangst komt nemen. Daar zit u dan met uw 82 jaren, met een geestkracht als van een jonge vrouw, strijdvaardig als immer, opstandig tegen alles wat gevestigd is, kritisch ten aanzien van alle leuzen, dikdoenerij, vaagheid en gezwijmel, om u heen ziend in verwondering – maar niet in deze zaal natuurlijk – over zoveel conservatieve onredelijkheid."

In zijn toespraak schonk Bonger zowel zoet als zuur. Een citaat uit het „zoet": „Mocht er na een eeuw bijvoorbeeld een cultuurhistoricus komen, die zich tot taak stelt de serie der erflaters voort te zetten, dan zal hij of zij Annie Romein daarin moeten opnemen."
Het zuur van de eenvoudige demokraat, zoals spreker zichzelf noemde, bestond vooral in zijn afkeer van de felle en vaak onverdraagzame wijze, waarop Annie Romein haar marxistisch geloof heeft beleden. De band met het communisme heeft zij nooit willen opgeven, ondanks conflicten, ruzies, de breuk met de C.P.N. en verwijdering tussen vrienden.
Voor Bonger is de geestelijke vrijheid echter zo'n essentieel onderdeel van zijn humanistische levensovertuiging, dat hij ook pleit voor verdraagzaamheid jegens hen, die op grond van hun geloof ónverdraagzaam zijn.

In haar dankwoord deelde Annie Romein o.a. mede het gehele aan de prijs verbonden geldbedrag te schenken aan Amnesty International.
Zij onderstreepte daarmee de in haar korte reaktie al naar voren gebrachte demokratische en tolerante visie op de samenleving.

Aart Weiland

Beste Vrienden,

Toen het hoofdbestuur mij polste, of ik bereid zou zijn Max Rood als algemeen voorzitter op te volgen, heb ik lang daarover nagedacht. Het voorzitterschap vraagt veel, voor een vrijetijdsfunctie eigenlijk te veel.
De belangrijkste overweging om toch ja te zeggen, wil ik tot hoofdthema maken van deze sluitingsrede: menselijke vrijheid kan alleen dan tot ontplooiing komen, als we de daarbij behorende verantwoordelijkheid niet ontlopen.
Het aarzelen om verantwoordelijkheden op je te nemen, valt heel goed te begrijpen. We zijn ons meer dan ooit bewust dat er een heleboel fout gaat in de wereld: ons voortbestaan wordt bedreigd door energietekort, milieuvervuiling, en mogelijk atoomgeweld. Terwijl alle handen nodig zijn om mensen van de hongerdood te redden, lopen miljoenen mensen tegen hun wil werkloos rond. En in Nederland hebben we een — zij het demissionaire — minister van Justitie, die onder het banier van het „Ethisch Reveil" voorop loopt in herleefde zedenmeesterij, en die er onder andere mede voor verantwoordelijk was, dat in dit land de politie weer registreerde of iemand jood is of homofiel. Je zou er moedeloos van worden.
We leven in een tijd waarin we meer dan voorheen de kans hebben, zèlf vorm te geven aan ons bestaan. We hebben ons ontworsteld aan donker bijgeloof, en dankzij de wetenschap kunnen wij de natuur beheersen. Naarmate de vooruitgang voortschreed, werd ons geloof in de vooruitgang zwakker. Naarmate we de wereld meer konden besturen, wisten we minder in welke richting we moesten gaan.
Hoe meer wij kunnen, hoe minder lijkt het duidelijk waartoe het allemaal dient.

Op het geschokte geloof in de vooruitgang wordt verschillend gereageerd. Sommigen trekken zich terug in het isolement. Anderen raken in de ban van onheilsprofeten die een uitweg zien in het je onderwerpen aan vermeende hogere machten. Weer anderen zien wetenschap en het verlichte denken als de verwerpelijke veroorzakers van het kwaad dat ons bedreigt.
Wij kunnen er niet omheen als humanisten – voortgekomen uit de traditie van de Verlichting – deze ontwikkelingen, met zorg vervuld, onder ogen te zien.
Want het is niet de menselijke vrijheid als zodanig die ons bedreigt, maar een vrijheid losgemaakt van verantwoordelijkheid. Het is niet de wetenschap als zodanig die ons voortbestaan in gevaar brengt, maar de toepassing ervan door tovenaarsleerlingen. De vooruitgang om de vooruitgang heeft het menselijk kunnen losgemaakt van de zingeving: „waartoe zijn wij op aarde?".
Deze katholieke catechismus-vraag symboliseert de traditionele, „hapklare-brokken" manier waarop de kerk vroeger en soms nog met zingeving omging en omgaat. De ontkerkelijking zoals die ook in Nederland plaats vond en vindt, heeft wel de traditionele zingeving aangetast, maar heeft lang niet altijd geleid tot bewuste nieuwe keuzes.
De nieuw gewonnen vrijheid was meestal een vrijheid **van** oude dogma's en instellingen, maar zelden een vrijheid **tot** een nieuwe, zelfgekozen en doordachte levensovertuiging.
Wetenschap en techniek leverden een makkelijke toverdoos, waaruit probleemloos kon worden geput – zo leek het.
De reklame verving de kanseltaal: leven was hier en nu leven, vrij en zorgeloos, altijd jong en okselfris. Ouder worden en doodgaan werden weggestopt. Vrijheid betekende: uit vele soorten koelkasten kunnen kiezen.
Vroeger of later is het uit met de droom. Economische achteruitgang doet wreed ontwaken. Gedeeltelijk ontzuild Nederland reageert verschillend.
Sommigen zeggen: terug naar oude zekerheden. Anderen roepen om de sterke man. Weer anderen ruilen oude dogma's in voor nieuwe, van Thomas en Calvijn over op Marx. Hoe oppervlakkiger men heeft nagedacht over de zin van het eigen bestaan, hoe kwetsbaarder men is voor dogmatische geestelijke stromingen.
Het Humanistisch Verbond staat voor een ondogmatische levensovertuiging, en wil geen zieltjes-winnen. Dat betekent dat wij veel zwakker lijken te zijn dan allerlei driftig zieltjes winnende godsdienstige sekten, als het gaat om het bereiken van de gemiddeld buitenkerkelijke.

Je kunt tegenwoordig geen winkelstraat meer op zaterdagmiddag passeren, of je wordt lastig gevallen door opdringerige mensen die je willen bekeren tot één van de vele „ware geloven".
Het lijkt wel of voor sommige sekten

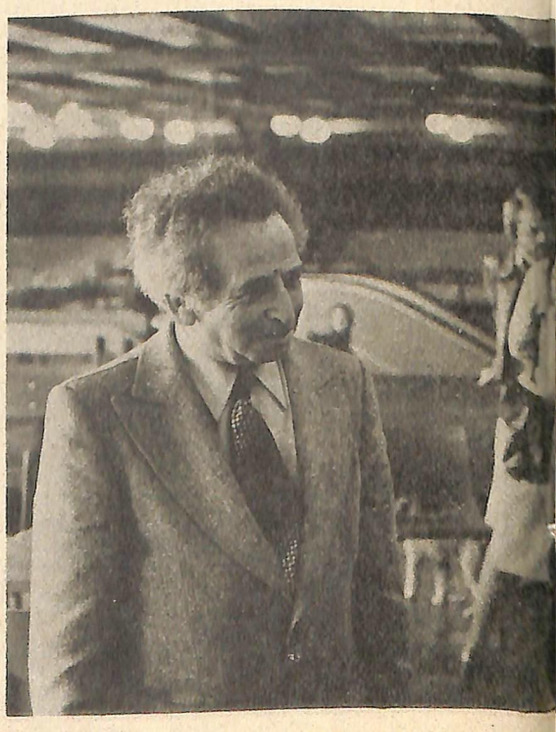

P. Tielman 22ste congres 14-15 mei 1977 te Zwolle

godsdienst geworden is tot een soort „Haarlemmer wonderolie" tegen alle kwalen.
Wij zullen niet met een voet tussen de deur onze overtuiging aan anderen opdringen.
Je zou dat de tragiek van het Verbond kunnen noemen: juist omdat wij vrijheid bieden, komen de onvrijen niet tot ons. Het lijkt een onoverkomelijke tegenstelling: immers hoe kan men iemand tot **zelfgekozen** vrijheid **dwingen?**
Betekent dit dat we maar moeten aanvaarden dat we alléén maar begrepen worden door diegenen die dat toch al deden? Betekent dit, dat we slechts machteloos kunnen toezien hoe levensbeschouwelijke oppervlakkigheid en dogmatisme strijden om respectievelijk eeuwige jeugd en eeuwige zaligheid? Rustig afwachten of het de dwangstaat 1984 wordt of de christelijke staat? Gelukkig niet. Er bestaan meer mogelijkheden dan afwachten of evangeliseren.
In de eerste plaats is er de **belangenbehartiging van buitenkerkelijken:** een taak die in de begintijd van het Humanistisch Verbond erg belangrijk was, daarna door de emancipatie van buitenkerkelijk Nederland wat op de achtergrond terecht kwam, maar nu door reveil-klanken van CDA-zijde weer tot ontwaken komt. Want wat is het geval: de politieke verhoudingen in ons land zijn zodanig dat vrijwel geen regering mogelijk is zonder het CDA. Als datzelfde CDA kans ziet om PvdA en VVD tegen elkaar uit te spelen, verzwakt dat de positie van buitenkerkelijken aanmerkelijk. Dit des te meer omdat deze beide partijen graag christenen willen weglokken uit het CDA. Als we niet heel goed oppassen, komt op deze wijze weer de bede in de troonrede, houden wij een staatshoofd bij de gratie gods, openen burgemeesters gemeenteraadsvergaderingen met gebed, blijven de benoemingen van buitenkerkelijken in openbare functies achterlopen bij de bevolkingssamenstelling, betalen buitenkerkelijken mee aan confessionele geestelijke verzorging in ziekenhuizen, kortom: worden wij niet als gelijkwaardige burgers aanvaard.
Ik hoop dat een actieve belangenbehartiging ertoe kan bijdragen dat achterstelling wordt opgeheven, en meer buitenkerkelijken dan nu zich bewust worden van hun levensbeschouwelijke positie.
Daarmee kom ik op een tweede alternatief voor afwachten of evangeliseren: het Humanistisch Verbond als **bezinningscentrum.** Juist als je geen pasklare antwoorden wilt geven op de vragen van deze tijd, zal je je regelmatig rekenschap moeten geven van de uitgangspunten van waaruit je leeft. Wij doen geen beroep op boodschappen van hogere machten, wij doen een beroep op mensen zélf hun eigen weg te vinden met de mogelijkheden die hen ten dienste staan. Geen zedenmeesterij van de één over de ander, van de staat over de burger, maar vrijheid en verantwoordelijkheid in onderlinge samenhang. Niet **alleen** vrijheid, omdat dit de rechtvaardigheid kan schaden. Niet **alleen** verantwoordelijkheid omdat dit snel leidt tot overheersing van anderen. Hoe te staan tegenover: abortus, euthanasie, gijzelingen, genetische planning, grootschaligheid, kernwapens, verslaving, werkloosheid: onze bezinning hierover kan bijdragen tot bewuster kiezen in de samenleving.
Wat is onze persoonlijke verantwoordelijkheid als het gaat om opvoeding van, en onderwijs aan kinderen, als er een beroep op ons wordt gedaan op te komen voor mensenrechten of de zwakkeren in de ontwikkelingslanden?
Het is zo makkelijk om strukturen van alles de schuld te geven, en tegelijkertijd er persoonlijk maar op los te leven.
Aan de andere kant kan het zo frustrerend zijn je voor alles wat fout is in de wereld persoonlijk verantwoordelijk te voelen zonder er veel aan te kunnen doen.
Noch het ene, noch het andere is gewenst.
We moeten ons niet verschuilen achter strukturen, zo van: zolang we in een kapitalistische maatschappij leven is omkoping of belastingontduiking niet zo erg.
Maar we moeten ook niet blijven steken in mentaliteitsverandering alleen, zo van: ik heb mijn milieu-plicht gedaan als ik geen spuitbussen meer gebruik.
„Vrijheid en verantwoordelijkheid" betekent: persoonlijk instaan voor de keuzes die je zèlf kunt maken; je medeverantwoordelijk weten voor keuzes die je samen met anderen kunt maken. Die medeverantwoordelijkheid kan groter zijn (bv. in de eigen relatie), of kleiner (bv. bij verkiezingen), maar moet altijd gekoppeld zijn aan de mate van vrijheid die je hebt om dit óf dat te doen.
De taak tot bezinning is niet alleen een theoretische zaak, maar mondt uit in praktische hulpverlening.
Wij verzetten ons tegen de gedachte dat geestelijke hulpverlening ófwel neutraal zou kunnen zijn, ófwel het uitdragen van een boodschap zou moeten zijn. Ons alternatief is de geestelijke verzorging in gevangenissen, de strijdkrachten, zieken- en bejaardenhuizen, en in onze plaatselijke gemeenschappen. Voorop staat het zodanig begeleiden van mensen dat zij zelf tot keuzes kunnen komen. Ook in ons vormingsonderwijs op de scholen, ons vormingswerk volwassenen en onze samenlevingsopbouw bieden wij een alternatief voor **waarden-loosheid** enerzijds en **waarden-opdringing** anderzijds.
Naast dit praktisch humanisme, waarmee wij veel buitenkerkelijken bereiken buiten ons ledenbestand, zijn er onze **maatschappelijke activiteiten** waardoor het humanisme een herkenbaar gezicht kan krijgen. Legalisatie van abortus en euthanasie, bestrijding van produktie- en consumptieverspilling, bescherming van privacy en de vrijheid van relatievorming, bevordering van de samenwerkingsschool en de kleinschalige ontwikkelingssamenwerking, handhaven van een verdraagzame zedelijkheidswetgeving: door al deze zaken kan voor iedereen onze levensovertuiging concreet worden. Zonder ons partijpolitiek te binden, zullen wij niet schromen kritisch te volgen hoe de verschillende politieke partijen staan tegenover standpunten. Meer in het bijzonder zijn wij van plan tijdens de kabinetsformatie onze gerechtvaardigde verlangens op tafel te leggen, met name waar het gaat om aantoonbare voorbeelden van achterstelling van buitenkerkelijken in het algemeen en van humanisten in het bijzonder.

Dit alles overziende, kan het Humanistisch Verbond naar mijn overtuiging wel degelijk een belangrijke rol spelen in de nabije toekomst als alternatief voor gelatenheid en evangelisatie-drang.
Er is wel eens gezegd dat het Humanistisch Verbond de boot gemist zou hebben in de afgelopen jaren.
Ik ben van mening dat het Humanistisch Verbond een zeewaardig schip is, klaar om uit te varen ter verdediging van menselijke vrijheid en verantwoordelijkheid.

Ontmoeten

Zes maal per jaar verschijnt het (gestencilde) tijdschrift „Ontmoeten", dat informatie geeft over het groepswerk van het Hum. Verbond. Nr. 4 van april 1977 begint met een artikel van Henry Reed over droomincubatie in een vertaling van de redakteur, Albert Nieuwland.
Voorts een betoog van de nederlandse humanistische psycholoog David Crabijn, die bij de benadering van mensen nog iets meer wil dan „inleven" in de ander, zoals Roger bepleit.
Nieuwland brengt verslag uit van het gesprek, dat een aantal begeleiders van HV-ontmoetingsgroepen met Jaap van Praag had, en Joke van der Velden vervolgt haar „gedachten over humanistisch vormingsonderwijs.
Losse nrs. ƒ 3,— jaarabonn. ƒ 15,—; giro 456508 ten name van A. Nieuwland, Amsterdam.

„In het dierencongrescentrum was van alles gehuisvest: een academie voor begaafde apen, een conservatorium voor zangvogels, een opticien voor brilslangen, een . . ."
Het optreden van de voordrachtskunstenares Nel Oosthout was zaterdagavond op het congres een succes. Twee geestige dierensprookjes droeg zij voor terwijl de congresgangers zich laafden aan de versnaperingen, die het HV zijn gasten aanbood.

Ter omlijsting van de voordrachten zorgde de vocal group o.l.v. Bert Eerden uit Amersfoort voor muzikale opluistering met vooral Amerikaanse filmsongs, een Tsjechisch volksliedje e.a. in het gehoor liggende melodieën.

Kernenergie

Hier volgt de letterlijke tekst van de motie, die het Congres na amendering en uitbreiding van het voorstel-Zutphen tenslotte met algemene stemmen heeft aangenomen:

Het Congres van het Humanistisch Verbond, op 15 mei te Zwolle bijeen;

— met grote zorg vervuld over de overlevingskansen, de toenemende behoefte aan energie en in 't bijzonder de risico's, verbonden aan de toepassing van kernenergie;

— Van oordeel, dat naast risico's voor overleving vooral aan de orde zijn risico's voor de menselijke waardigheid en ontplooiingskansen, die het gevolg zijn van politieke dwangmaatregelen ter beveiliging;

— Is van mening dat
a. het energiegebruik in de rijke landen drastisch moet worden afgeremd;
b. het onderzoek naar waarborgen voor de veiligheid rond de kernenergie en naar de toepassing van andere energievormen krachtig moet worden bevorderd;
c. De ontwikkeling van kweekreactoren onvoorwaardelijk dient te worden gestopt;
d. Het aantal conventionele kerncentrales niet dient te worden uitgebreid en geen splijtstoffen dienen te worden geëxporteerd, totdat voldoende zekerheid is verkregen omtrent de veiligheid en internationale waarborgen voor uitsluitend vreedzaam gebruik;

verzoekt het Hoofdbestuur deze motie ter kenis te brengen van regering, parlement, publiek. Verenigde Naties, IHEU en de Beweging Stop Atoomplannen te Amsterdam;

— en gaat over tot de orde van de dag.

Receptie Erasmushuis, 21 mei

Algemeen sekretaris drs. A. J. Wichers prees o.a. de intense precisie en de zelfbeheersing van Max Rood. Namens het gehele Hoofdbestuur en namens de direkteur bracht Wichers hem daarvoor dank door het aanbieden van „iets om in de gang op te hangen": een reliëf van Jeanine Veldman.
Namens de Vrije Gedachte sprak voorzitter van Oostrom, die tussen neus en lippen door – maar zéker niet onopgemerkt – nauwere samenwerking met het HV bepleitte. Hij deed dit mede met het oog op ons gemeenschappelijk streven naar een eerlijker toewijzing van radio- en TV-zendtijd aan buitenkerkelijken.

Vervolgens voerde Ger van Neervoort het woord als voorzitter van de gemeenschap Amsterdam. Hij legde nadruk op de grotere demokratie die tijdens het bewind-Rood was bereikt, ook in de verhoudingen tot en onder de medewerkers.
Ook van ondervoorzitter Max Knap werd afscheid genomen. Aan het einde van een geestige toespraak van Piet Spigt mocht hij een kollektie klassieke LP's als blijk van waardering in ontvangst nemen.
Tenslotte Max Rood. Voor het laatst achter de katheder in het Erasmushuis. 23 jaar geleden was hij zijn carrière als functionaris bij het georganiseerde humanisme begonnen, op een salaris van *f* 43,50 per maand.
Hoogtepunten en dieptepunten stipte hij aan. Nu, bij zijn vertrek, wilde hij alleen nog speciaal die dames een kado aanbieden die hem meer dan acht jaren tijdens talloze lange HB- en andere vergaderingen op zo'n voortreffelijke wijze en met waar engelengeduld hadden gelaafd.
Met goede wensen voor de even schone als moeilijke taak werd de nieuwe voorzitter Rob Tielman welkom geheten.
Een goed slot van een goede receptie.

Aart Weiland

(foto Puck van Swol)

Humanist

eindredakteur: Aart Weiland a.i.
Gedrukt op kringloop-papier bij Lumax, Utrecht.
Redaktie-adres: Hum. Verbond, Oudegracht 152, Utrecht. Tel. (030) 31 81 45.
Abonnementsprijs voor niet-leden: *f* 18,— per jaar t.n.v. Humanistische Pers, postgiro 58, Utrecht.

Waarde geestverwanten,

Terug van het congres van het Verbond in Zwolle, had ik er behoefte aan u een indruk te geven van een afgevaardigde, die voor het eerst een congres van het Humanistisch Verbond bijwoonde.
Laat ik beginnen met de positieve punten, n.l. de aanneming van de voorstellen van de gemeenschap Alkmaar waarin gevraagd werd een onderzoek in te stellen naar de geringe aantrekkingskracht van het Verbond op de buitenkerkelijken en in het bijzonder op de jongeren. Eveneens nam het congres het voorstel van de gemeenschap Alkmaar aan om, in samenwerking met andere organisaties en de overheid, te bekijken wat er voor de jonge werklozen gedaan kan worden op het gebied van vorming, studie en bijscholing.
Tot de positieve punten behoorde ook de motie over kernenergie van de gemeenschap Zutphen. Na veel discussie en wat geven en nemen en na opnieuw geredigeerd te zijn, werd deze motie aangenomen. Een beetje pijnlijk vond ik de kennelijke angst van het hoofdbestuur, zich met deze motie op één lijn te laten plaatsen met actiegroepen.

Een hoogtepunt was ongetwijfeld de uitreiking van de van Praagprijs aan mevr. Annie Romein-Verschoor. Zowel de aanbiedingsrede van dr. Bonger als het dankwoord van mevr. Annie Romein-Verschoor werkten daartoe mee. Iets, waar ik deels met bewondering, deels met gemengde gevoelens naar geluisterd heb, was de knappe maar moeilijke rede van Spigt.
Ik heb mij afgevraagd, of daar een niet iets lichtere toon in had kunnen doorklinken. De doodstille zaal, het kwinkeleren van vogels op de achtergrond, gaven mij het gevoel aanwezig te zijn bij het laatste afscheid van iemand, die zich tijdens zijn leven had verdienstelijk gemaakt met stervensbegeleiding. Eén afgevaardigde, op zijn minst, heeft zich tijdens die rede even terug getrokken, omdat het die te machtig werd. Ik geloof, dat het aanbeveling verdient van te voren bekend te maken waarover gesproken zal worden, zodat men zelf een beslissing kan nemen of men bij die rede aanwezig wil blijven. Het kan nimmer de bedoeling van Spigt geweest zijn iemand pijn te doen, vandaar deze suggestie.

Helder waren de betogen van Rood en Tielman bij de opening en sluiting van het congres. Naast mijn positieve waardering over dat deel van Rood's rede, wat handelde over de vrijheid tot zelf beslissen over abortus, euthanasie, welke film je wilt zien enz. enz., kwam het politieke advies niet best bij mij over. Een advies aan P.v.d.A. en V.V.D. om samen te gaan regeren, opdat de taboevoorstellen, die iets te maken hebben met de vrijheid van handelen en zelf beslissen, er door zouden kunnen komen in het parlement.
Afgezien van het feit, dat de V.V.D. ook geen garantie biedt dat de abortus vrij komt, zie het drama met de abortuswet Lammers-Roethof en Veder-Smit en Geurtsen resp. PvdA en VVD. De VVD senatoren lieten hun partijgenoten van de tweede kamer lelijk in de kou staan. Maar waar het mij het meeste omgaat is de mentaliteit van de VVD. De kwasie bewogenheid waarmee zij, in deze verkiezingsstrijd, de laagst betaalden voor hun karretje trachten te spannen, is voor mij geen aanleiding te verlangen naar een bondgenootschap met de VVD. Dat de ACW weer los gekoppeld moet worden van het minimumloon en de soc. uitkeringen naar beneden moeten, geven mij vooralsnog de indruk dat de conservatieven het voor het zeggen hebben bij de VVD.
Dan dacht ik eerder dat wij, als humanisten, uitgaande van de persoonlijke verantwoordelijkheid, juist voor die laagstbetaalden en uitkeringsontvangers op moeten komen. Daarnaast zouden wij alle middelen van gesprek, schriftelijke voorlichting enz. enz. moeten gebruiken om de geesten om te buigen in gunstige zin wat betreft de problemen van abortus, euthanasie, film enz. Het gaat mij wat te ver om, als het om materiële zaken gaat met het CDA te gaan regeren (want daarover bereik je met de VVD niets) en als het om geestelijke vrijheden gaat dan maar met de VVD. Het was misschien niet zo bedoeld, maar het kwam wel zo over. Nou, van twee walletjes te willen eten moeten wij maar aan anderen overlaten.

Tenslotte de sfeer van het congres.
De keuze van de IJsselhal was geen gelukkige geloof ik. De geluidshinder van de sporthal, de minder goede geluidsinstallatie en de slechte akoestiek, waren bepaald niet sfeer bevorderend. Daarentegen was de gastvrijheid van de geestverwanten van de gemeenschap Zwolle hartverwarmend en hulde daarvoor.
De stemming was verder rustig en vriendelijk, maar . . . helaas zonder bezieling. Zo ging het met de contributieregeling hetzelfde. Veel vragen en opmerkingen. Maar niet één wond zich op over de vraag of je voor een geestelijke beweging wel steeds door kan gaan met contributieverhoging. En ook niet over de vraag, of wij door deze contributieverhoging, niet voor goed de deur hebben dicht gegooid voor mensen met een gewoon salaris en daar bedoel ik de mensen tussen de ƒ 16.000,—ƒ 24.000,— mee. En dan laat ik nog buiten beschouwing dat het taalgebruik ook al een forse drempel is. Deze mensen hebben toch ook wel recht op een beetje medemenselijkheid van de Humanisten of vergis ik mij?

H. Duijneveld, Schoorl
lid van de gemeenschap
Alkmaar en omstreken

Vrouwendiskriminatie in N-Ierland

In Belfast zit Noreen Winchester gevangen wegens moord op haar vader. Terecht? oordeel zelf: Vanaf de dag, dat zijn vrouw begraven werd, begon vader Winchester zijn toen 13-jarige dochter sexueel te misbruiken en te mishandelen.
Jaren later leerde zij een jongeman kennen, met wie zij zou gaan trouwen in april 1976.
Haar vader wilde echter het sexueel contact met Noreen niet opgeven. Hij zou gezegd hebben: „Als je nu zwanger wordt zullen de mensen denken dat het kind van je man is, dus we hoeven niet meer op te passen".
Toen sloegen de stoppen bij de – inmiddels 18 jaar geworden vrouw – dóór en doodde zij haar vader.
De rechtbank veroordeelde haar tot 7 jaar gevangenisstraf, omdat zij immers „jarenlang een willige partner was geweest".
Meermalen is gebleken dat een tweede proces, na acties uit andere landen, veel gunstiger verloopt dan de eerste veroordeling. In Amerika werden zelfs meisjes in tweede instantie vrijgesproken.
Enkele feministen in Zeist hebben een „Noreen-Winchester-Comité" opgericht. Nadere informatie te verkrijgen bij Monique Möller, Gerolaan 52, Zeist. Tel. 03404 - 25322.

(beide ingezonden stukken op deze pagina door redaktie bekort. A. W.)

Stichting Erasmushuis

Van de destijds geplaatste 44.430 stuks van de 4 pct. obligatielening bevinden zich nog 7 obligaties ad ƒ 100,— in omloop.

Tot uiterlijk 30 juni 1977 wordt gelegenheid geboden deze obligaties à pari in te leveren bij de stichting p/a Bank Vlaer & Kol, Utrecht.

De secretaris-penningmeester
W. C. Fiege

Radioprogramma's

zondag 5 juni
Aktualiteiten vanuit Humanistisch oogpunt.
Samenstelling: Rina Spigt
Presentatie: Karel van de Graaf

zondag 12 juni
Gesprek met mevr. Annie Romein-Verschoor naar aanleiding van de uitreiking aan haar van de dr. J. van Praag-prijs 14 mei j.l.
Samenstelling: Jetske Mijs en Rina Spigt.

'de wielborgh'

In „De Wielborgh", een verzorgingstehuis voor 216 bejaarden, aangesloten bij de Humanistische Stichting voor Huisvesting van Bejaarden, is, daar onze vorige functionaris een volledige functie heeft aanvaard, plaats voor een half-time

geestelijk raadsman (vrouw)

Hij/zij zal in nauwe samenwerking met de medewerkers van de overige diensten werkzaam zijn ten behoeve van het geestelijk welzijn van de bewoners.

De aandacht van deze part-time functionaris zal hoofdzakelijk gericht zijn op de bewoners van het verzorgingstehuis.
Het diploma HOI of daarvoor studerende is noodzakelijk.

De selectieprocedure geschiedt in overleg met de „begeleidingscommissie geestelijke verzorging bejaardentehuizen en ziekenhuizen" van het Humanistisch Verbond.

Een psychologisch onderzoek vormt onderdeel van de selectieprocedure.

Telefonische inlichtingen worden u gaarne verstrekt door mevrouw J. F. Herrewijn-de Vries, tel. (078) 7 07 61.

Sollicitaties kunt u binnen twee weken na het verschijnen van dit blad richten aan het bestuur van „De Wielborgh", Groen van Prinstererweg 107 Dordrecht.

EmancipatieKommissie

De EK is een advieskommissie van de regering en gehuisvest in Rijswijk, J. C. van Markenlaan 3. Vanaf 1 mei heeft deze emancipatiekommissie Carla van Splunteren en Ellen de Bok bereid gevonden de voorlichtingstaken van de kommissie op zich te nemen.
Geen van beiden heeft een volledige dagtaak; U kunt er echter wel op rekenen des morgens tussen 10 en 13.30 uur op het sekretariaat een van beiden aan de lijn te krijgen.
Tel. 070 - 94 92 25, bij geen gehoor thuis: Carla van Splunteren 020 - 24 70 17, Ellen de Bok 070 - 24 43 08.

Het bestuur van de Stichting Streekziekenhuis Almelo wil overgaan tot de aanstelling van een

humanistisch raadsman of raadsvrouwe

(voor een gedeeltelijke dagtaak)

ter aanvulling van het team geestelijke verzorgers, dat thans nog bestaat uit

1 R.K. pastor
1 N.H. pastor

Het salaris en de andere arbeidsvoorwaarden zullen overeenkomstig de C.A.O. voor het ziekenhuiswezen zijn.

De Stichting Streekziekenhuis Almelo beheert het
Prinses Irene Ziekenhuis (387 bedden)
Sint Elisabeth Ziekenhuis (338 bedden)

Inlichtingen worden gaarne verstrekt door zuster T. R. van Enk, verpleegkundig direkteur (telefoonnummer 05490-10389).

Sollicitaties kunnen gericht worden aan het bestuur van de Stichting Streekziekenhuis Almelo, p/a Boerhaavelaan 1, Almelo.

Humanistisch perspektief

De verkoopprijs van het nieuwe tijdens het congres uitgereikte boekje is vastgesteld op ƒ 2,50, inclusief verzendkosten. Gaarne per postgiro 58, ten name van het Humanistisch Verbond, Utrecht.

W. C. Fiege (direkteur)